

ביטוח לאומי

מאת: צחי קלנר בשיתוף דוברות ביטוח לאומי

ביטוח לאזרח הוותיק הוא אחד מענפי הביטוח החשובים ביותר במערכת הביטוח הסוציאלי של המוסד לביטוח לאומי, והוא נועד להבטיח לתושבי ישראל הכנסה חודשית קבועה לתקופה שלאחר הפרישה.

מי מבוטח בקצבת אזרח ותיק?

על מנת להיות מבוטח בקצבת אזרח ותיק יש לעמוד במספר קריטריונים:

גבר - גבר יהיה מבוטח בביטוח זקנה אם הוא תושב/ת ישראל בן 18 ומעלה. אם הוא עלה לארץ - הוא יהיה מבוטח בביטוח אזרח ותיק רק אם עלה לארץ לראשונה לפני גיל 60-62.

אישה - אישה תהיה מבוטחת בביטוח **אזרח ותיק** אם היא תושב/ת ישראל בת 18 ומעלה, ונולדה לאחר 1.1.1931. החל בחודש ינואר 2013 נכנס לתוקפו תיקון בחוק, לפיו גם נשים שנולדו לפני 1.1.1931 יהיו מבוטחות בביטוח אזרח ותיק. אישה שעלתה לארץ - היא תהיה מבוטחת בביטוח אזרח ותיק, רק אם עלתה לארץ לראשונה לפני גיל 60-62.

גיל הזכאות לקצבת אזרח ותיק (בשונה מגיל הפרישה):

גבר: 70 שנים

נשים: 70 שנים

נשים אשר נולדו לפני התאריך 1.5.1950 תאריך

זכאותם משתנה ע"פ הטבלה המעודכנת באתר ביטוח לאומי

מועד תשלום קצבת אזרח ותיק:

קצבת האזרח הוותיק משולמת ב-28 בחודש (בעד אותו החודש) לזכות חשבון הבנק של מקבל הקצבה בלבד או של מקבל הקצבה ושל בן זוג, הורה, אח, אחות, בן או בת.

מבוטח שנולד לפני 15 בחודש, יתחיל לקבל את

הקצבה בחודש שבו הגיע לגיל המזכה אותו בקצבה.

✦ **מבוטח ש נולד לאחר 15 בחודש, יתחיל לקבל**
את הקצבה בחודש שלאחר החודש שבו הגיע לגיל המזכה בקצבה, מבוטח הזכאי לתוספת השלמת הכנסה לקצבתו יתחיל לקבל את הקצבה בחודש שבו הגיע לגיל המזכה אותו בקצבה.

הרכב ושעור הקצבה:

קצבה בסיסית ליחיד – 1,558 ₪ (מ- 1/1/2020)

תוספות לקצבה הבסיסית:

✦ **ותק החל מ 1.2019 תוספת הותק הינה החל**
מהשנה הראשונה (2% לכל שנה מקסימום 50%)
✦ **חיית פרישה (5% לכל שנה)**

תוספת ותק

מתוספת לסכום הקצבה הבסיסית המגיעה לך, והיא מחושבת לפי תקופות הביטוח שצברת, כפי שמפורט בהמשך.

תוספת הוותק מחושבת כך: תשולם לך תוספת בשיעור של 2% מהקצבה הבסיסית שלך, בעד כל שנת ביטוח מלאה. בסך הכול לא תעלה התוספת על 50% מהקצבה. כשנת ביטוח מלאה ייחשבו לך 12 חודשי ביטוח, בין שהם רצופים ובין שאינם רצופים.

✦ **לרשותך באתר ביטוח לאומי, מחשבון**

תוספת ותק, שבאמצעותו תוכל לדעת מה סכום תוספת הוותק המגיעה לך.

דוגמה:

אדם המבוטח מגיל 18 הגיע לגיל הפרישה (67)

להלן חישוב שעור תוספת ותק לקצבה הבסיסית:

✦ **ה"כ תקופת ביטוח** - $67-18=49$

✦ **תוספת % על כל שנה** - $49 \times 2 = 90\%$

✦ **תוספת ותק מוגבלת עד** - 50%

חישוב הקיצבה: $1,558 + 50\% = 2,337$

תוספת דחיית קצבה

משולמת במקרים שלא הייתה זכאות לקצבת אזרח ותיק בגלל הכנסות מעבודה, או שבגלל ההכנסות מעבודה מגיעה למבוטח קצבת אזרח ותיק בסכום נמוך, והוא מוותר על קבלת סכום נמוך זה.

לרשותך באתר ביטוח לאומי, מחשבון ✖
לבדיקת הכנסה מותרת וזכאות לקצבת אזרח ותיק.

תוספת בעד בן זוג וילדים

מקבל קצבת אזרח ותיק עשוי להיות זכאי לתוספת בעד "תלויים", כלומר בת זוג, בן זוג וילדים של מקבל הקצבה. התוספת תשולם רק בעבור מי שעונים על הגדרת "בת זוג", "בן זוג" ו"ילדים" על פי חוק ביטוח זקנה.

אישה שמקבלת קצבת אזרח ותיק כעקרת בית ✖
, אינה זכאית לתוספת בעד ה"תלויים" (בן זוג וילדים).

תוספת השלמת הכנסה

הביטוח הלאומי משלם תוספת השלמת הכנסה למקבלי קצבת אזרח ותיק שאין להם הכנסות מלבד קצבת האזרח הוותיק, כדי להבטיח להם הכנסה מינימלית לקיום. מהקצבה מנוכים דמי ביטוח בריאות בסך 200 ש"ח (החל ב- 01.01.2020).

הכנסות אשר לא שוללות קצבת אזרח ותיק (נכון 01.01.19):

הכנסה חודשית ממקור שכיר או עצמאי	הכנסה חודשית מעבודה	שלא
6,014 ₪	$6,014 * 3 = 18,042$	יחיד
8,019 ₪	$8,019 * 3 = 24,057$	זוג

*הכנסה מפנסיה לא משפיעה על זכאות

לרשותך באתר ביטוח לאומי, מחשבון לבדיקת הכנסה מותרת וזכאות לקצבת אזרח ותיק.

ניכויים מתשלום הקצבה

דמי ביטוח בריאות

✦ **מ**קצבת **ה**אזרח הותיק שלך (גבר, גרושה, רווקה אלמנה שאינה מקבלת קצבת תלויים בנפגעי עבודה או אינה מקבלת קצבת שאירים) ינוכו דמי ביטוח בריאות בסכום של 200 ש"ח (החל ב- 01.01.2020) לחודש ליחיד ו- 288 ש"ח (החל ב- 01.01.2020) לחודש לזוג. אם אתה זכאי לתוספת השלמת הכנסה ינוכו מקצבתך דמי ביטוח בריאות בסכום של 104 ש"ח (החל ב- 01.01.2020) לחודש (ליחיד וגם לזוג).

✦ לתשומת ליבך,

- אם אתה עובד כשכיר, והמעסיק שלך מנכה משכרך דמי ביטוח בריאות, עליך לפנות למעסיקך להפסקת הניכוי הזה.
- אם אתה מקבל תוספת בקצבת האזרח הותיק בעד בת הזוג, ינוכו מקצבתך דמי ביטוח בריאות לזוג, גם אם בת הזוג עובדת כשכירה.
- אם אינך מקבל את התוספת בקצבת האזרח הותיק בעד בת הזוג, מכיוון שהיא מקבלת קצבה מהביטוח הלאומי, ינוכו מקצבתך דמי ביטוח בריאות לזוג.

✦ **א**ישה נשואה- דמי ביטוח בריאות לא מנוכים מקצבת האזרח הותיק שלה.

למקבלי קצבאות נוספות מביטוח לאומי

✦ **ע**ל פי החוק, לא ישלם לך המוסד לביטוח לאומי כמה קצבאות בעד פרק זמן אחד, ועליך לבחור באחת הקצבאות (חוץ מקצבת ילדים וגמלת סיעוד, שישולמו לך גם בזמן שאתה זכאי לקצבת אזרח ותיק).

✦ **ל**רשותך באתר ביטוח לאומי, מחשבון שבאמצעותו תוכל לבדוק את האפשרות לקבל יותר מקצבה אחת מהביטוח הלאומי.

אם אתה זכאי גם לקצבת אזרח ותיק וגם לקצבת שאירים (קצבת אלמן/ה) והשלמת "תקופת אכשרה" (תקופת ביטוח), תקבל קצבת אזרח ותיק מלאה ונוסף עליה מחצית מקצבת השאירים המגיעה לך. סייג: זכות זאת אינה ניתנת ל"עקרת בית" שזכאית לקצבת.

אם את זכאית גם לקצבת אזרח ותיק מלאה ונוסף עליה מחצית מקצבת התלויים; או תקבלי מחצית קצבת האזרח הוותיק ובנוסף עליה קצבת תלויים מלאה.

אם אתה זכאי גם לקצבת אזרח ותיק וגם לקצבת נכות מעבודה לצמיתות, עליך לבחור באחת הקצבאות. אם בחרת בקצבת נכות מעבודה, גובה הקצבה לא יפחת משיעור קצבת האזרח הוותיק המגיעה לך.

בתנאים מיוחדים יהוון המוסד לביטוח לאומי את קצבת הנכות שלך (ישלם סכום חד-פעמי במקום הקצבה), ולאחר ההיוון תקבל את קצבת האזרח הוותיק המגיעה לך.

אם את בגיל 62 - 67, ואת זכאית גם לקצבת אזרח ותיק וגם לדמי אבטלה, תקבלי את הקצבה בסכום הגבוה מבין השתיים.

חשוב לדעת: אם הפסקת לעבוד בגיל הפרישה או מעט לאחריו, ואת זכאית לקצבת אזרח ותיק, חשוב שתפני למחלקת אבטלה כדי למצות את זכותך לדמי אבטלה.

אם את בגיל 62 - 67, ואת זכאית לקצבת אזרח ותיק, ואת מוגבלת בניידות, את עשויה להיות זכאית גם לגמלת ניידות.

אופן הגשת תביעה

כדי לקבל קצבת אזרח ותיק, יש להגיש תביעה בסניף המוסד לביטוח לאומי הסמוך למקום המגורים על גבי טופס תביעה לקצבת אזרח ותיק (ניתן להורדה מאתר ביטוח לאומי) בסמוך ליום שבו הגעת לגיל המזכה בקצבת האזרח הוותיק, ולא יאוחר מ-12 חודשים מן המועד הזה.

אם חודש לידתך אינו רשום בתעודת הזהות שלך, תיחשב כאילו נולדת ב-1 באפריל של שנת לידתך.

אפשר להגיש את התביעה גם בדואר, בפקס או בתיבת השירות של הסניף.

שימו לב, כדי שתוכלו לקבל את הקצבה, עליכם לפתוח חשבון בבנק. בטופס התביעה יש לרשום את שם הבנק וכתובתו ואת מספר החשבון, שאליו תועבר הקצבה.

שארים- מענק פטירה

אם נפטר מי שקיבל מהביטוח הלאומי קצבת אזרח ותיק, הבטחת הכנסה, נכות כללית, שירותים מיוחדים, נפגעי עבודה, שאירים או אסירי ציון – ישולם מענק חד פעמי למי שהיה בן זוגו של הנפטר בשעת פטירתו.

אם אין לנפטר בן זוג, ישולם המענק לילדו של מקבל הקצבה, בתנאי שלילד לא מלאו 18 שנים, ובתנאים מסוימים לילד שלא מלאו לו 24 שנים - הכל בהתאם לפירוט בהגדרת ילד על פי החוק.

ילד שיענה על הגדרת ילד בתוך שנה ממועד הפטירה, יהיה זכאי לקבל את מענק הפטירה

דכום המענק הוא 8,915 ש"ח (החל ב- 01.01.2020).

תשלום המענק

מענק הפטירה משולם בדרך כלל באופן אוטומטי.

אם אתה סבור שאתה זכאי למענק, ולא קיבלת אותו, אתה מתבקש להגיש טופס תביעה לתשלום מענק פטירה. כבר הגשת תביעה לקצבת שאירים, אין צורך למלא גם את הטופס לתשלום מענק פטירה (התביעה לקצבת שאירים כוללת גם את התביעה למענק פטירה).